

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2004

2009

Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

2007/2253(INI)

7.3.2008

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με τη συγκέντρωση και τον πλουραλισμό στα μέσα ενημέρωσης στην
Ευρωπαϊκή Ένωση
(2007/2253(INI))

Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

Εισηγήτρια: Marianne Mikko

PR\712320EL.doc

PE402.864v01-00

Μετάφραση εξωτερικού συνεργάτη

EL

EL

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ	3
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....	8

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τη συγκέντρωση και τον πλουραλισμό στα μέσα ενημέρωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (2007/2253(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη το άρθρο 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
  - έχοντας υπόψη το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Media pluralism in the Member States of the European Union» (Πλουραλισμός στα μέσα ενημέρωσης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) (SEC(2007)0032),
  - έχοντας υπόψη την οδηγία 2007/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2007, για την τροποποίηση της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων¹,
  - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 20ής Νοεμβρίου 2002 σχετικά με τη συγκέντρωση των μέσων ενημέρωσης²,
  - έχοντας υπόψη το άρθρο 45 του Κανονισμού του,
  - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας και τις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, της Επιτροπής Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας και της Επιτροπής Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων (Α6-0000/2008),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επιβεβαιώσει τη δέσμευσή της στην προάσπιση και την προώθηση του πλουραλισμού στα μέσα ενημέρωσης, ως ουσιαστικού πυλώνα του δικαιώματος της πληροφόρησης και της ελευθερίας της έκφρασης, που κατοχυρώνονται στο άρθρο 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και παραμένουν θεμελιώδεις αρχές για τη διατήρηση της δημοκρατίας,
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε ανάλυση σχετικά με τον πλουραλισμό στα μέσα ενημέρωσης πρέπει να λαμβάνει υπόψη τόσο τον πλουραλισμό της ιδιοκτησίας (εξωτερικό πλουραλισμό) όσο και τον πλουραλισμό του περιεχομένου (εσωτερικό πλουραλισμό),
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανεξέλεγκτη συγκέντρωση της ιδιοκτησίας θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τον πλουραλισμό και την πολιτιστική ποικιλομορφία και ότι σε

---

¹ ΕΕ L 332 της 18.12.2007, σ. 27.

² ΕΕ C 025 της 29.1.2004, σ. 205.

ορισμένες αγορές η συγκέντρωση αυτή προσεγγίζει το όριο όπου πλέον ο πλουραλισμός δεν θα εξασφαλίζεται αυτόματα από τον ανταγωνισμό της ελεύθερης αγοράς,

- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ευρωπαϊκές Συνθήκες εγγυώνται το δικαίωμα σύστασης και ιδιοκτησίας επιχειρήσεων,
- Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νέες τεχνολογίες, τα μέσα επικοινωνίας και οι υπηρεσίες πληροφόρησης θα έπρεπε να ενισχύουν τον πλουραλισμό και την πολιτιστική ποικιλομορφία στα μέσα ενημέρωσης,
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, παρόλο που το πρωταρχικό μέλημα των επιχειρήσεων του κλάδου των μέσων ενημέρωσης μπορεί να είναι το οικονομικό κέρδος, τα μέσα ενημέρωσης παραμένουν ένα ισχυρό ιδεολογικό και πολιτικό εργαλείο, το οποίο δεν θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται αποκλειστικά και μόνο με οικονομικούς όρους,
- Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου των μέσων ενημέρωσης έχουν διαμορφώσει σημαντικές και συχνά κυρίαρχες θέσεις στις αγορές των κρατών μελών που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004 και το 2007,
- Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι, παρόλο που η συμβολή των πολυεθνικών επιχειρήσεων του κλάδου των μέσων ενημέρωσης στον τεχνικό εξοπλισμό και στο κεφάλαιο κίνησης στα νέα κράτη μέλη έχει συνεισφέρει σημαντικά στην αναζωογόνηση του τοπίου των μέσων ενημέρωσης, οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο έχουν παραμείνει χαμηλότερες από το επίπεδο που απαιτείται για τη βελτίωση των συνθηκών και της ποιότητας της εργασίας των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης,
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η αρμοδιότητα της ΕΕ να παρεμβαίνει όσον αφορά τον πλουραλισμό στα μέσα ενημέρωσης περιορίζεται στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, και ότι η οικονομική κλίμακα των δραστηριοτήτων που έχουν σκοπό την κάθετη και οριζόντια συγκέντρωση της ιδιοκτησίας των μέσων στα νεότερα κράτη μέλη της ΕΕ δεν έχει αγγίξει τα όρια εκείνα στα οποία θα ετίθετο σε εφαρμογή το κοινοτικό δίκαιο περί ανταγωνισμού,
- Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι καταναλωτές των μέσων ενημέρωσης θα έπρεπε να έχουν πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα περιεχομένου, από υψηλής ποιότητας δημοσιογραφία έως ελαφρά ψυχαγωγία,
- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, αν και οι δημιουργοί στα μέσα ενημέρωσης προσπαθούν να παράγουν περιεχόμενο με όσο το δυνατόν υψηλότερη ποιότητα υπό δεδομένες συνθήκες, οι συνθήκες δεν είναι εξίσου ικανοποιητικές σε όλα τα κράτη μέλη,
- ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ένα όλο και μεγαλύτερο ποσοστό δημοσιογράφων απασχολείται υπό επισφαλείς συνθήκες, χωρίς τις κοινωνικές εγγυήσεις που παρέχονται στην κανονική αγορά εργασίας, και ότι οι συνθήκες αυτές επικρατούν περισσότερο στα νέα κράτη μέλη,
- ΙΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εμπορικές διαφημίσεις χρησιμοποιούν ολοένα και περισσότερο

PE402.864v01-00

περιεχόμενο παραγόμενο από τους χρήστες, ιδίως οπτικοακουστικό, έναντι μιας συμβολικής αμοιβής, γεγονός που εγείρει ζητήματα αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης,

- ΙΔ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η αυξημένη χρήση και εξάρτηση από το παραγόμενο από τους χρήστες περιεχόμενο θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την ιδιωτικότητα των πολιτών και των δημόσιων προσώπων, δημιουργώντας συνθήκες διαρκούς παρακολούθησης,
- ΙΕ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, αν και τα ιστολόγια χρησιμοποιούνται ολοένα και συχνότερα ως μέσο προσωπικής έκφρασης από επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης αλλά και από απλούς πολίτες, το καθεστώς των συντακτών και των εκδοτών τους, συμπεριλαμβανομένου του νομικού καθεστώτος τους, ούτε προσδιορίζεται ούτε καθίσταται σαφές στους αναγνώστες των ιστολογίων, γεγονός που προκαλεί αβεβαιότητα όσον αφορά την αντικειμενικότητα, την αξιοπιστία, την προστασία των πηγών, την εφαρμοσιμότητα των κωδίκων δεοντολογίας και την απόδοση ευθυνών σε περίπτωση δικαστικής αγωγής,
- ΙΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν μεγάλη ευχέρεια όσον αφορά την ερμηνεία της αποστολής των δημόσιων μέσων ενημέρωσης και της χρηματοδότησής τους, και ότι τα εμπορικά μέσα ενημέρωσης εκφράζουν ανησυχίες περί αθέμιτου ανταγωνισμού,
- ΙΖ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα δημόσια μέσα ενημέρωσης έχουν σημαντική παρουσία στην αγορά μόνο στον οπτικοακουστικό και μη επιγραμμικό τομέα, και ότι συχνά τα δημόσια μέσα ενημέρωσης των κρατών μελών της ΕΕ πάσχουν αφενός λόγω της υποχρηματοδότησης, αφετέρου λόγω των πολιτικών πιέσεων που υφίστανται,
- ΙΗ. λαμβάνοντας υπόψη ότι σε ορισμένες αγορές τα δημόσια μέσα ενημέρωσης αποτελούν κυρίαρχο φορέα σε σχέση τόσο με την ποιότητα όσο και με το μερίδιο αγοράς,
- ΙΘ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, αν και τα δημόσια μέσα ενημέρωσης χρειάζονται ένα σταθερό μερίδιο αγοράς για να επιτελέσουν την αποστολή τους, το μερίδιο αγοράς δεν πρέπει να θεωρείται αυτοσκοπός,
- Κ. λαμβάνοντας υπόψη ότι την τελευταία δεκαετία έχουν εμφανιστεί νέοι δίαυλοι μέσων ενημέρωσης και ότι αποτελεί πηγή ανησυχίας για τα έντυπα μέσα το γεγονός πως ένα όλο και μεγαλύτερο μερίδιο των διαφημιστικών εσόδων διοχετεύεται σε διαδικτυακά μέσα,
- ΚΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το νέο τοπίο των μέσων ενημέρωσης κυριαρχείται από καθιερωμένους δημόσιους και ιδιωτικούς παρόχους περιεχομένου,
- ΚΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τελευταίως έχουν λάβει μεγαλύτερη δημοσιότητα περιπτώσεις όπου η ελευθερία της έκφρασης έρχεται σε σύγκρουση με τον σεβασμό θρησκευτικών και άλλων πεποιθήσεων,
- ΚΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το επίπεδο της γνώσης των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί τα μέσα ενημέρωσης είναι χαμηλότερο του επιθυμητού και ότι η ευαισθητοποίηση

για την ανάγκη γνώσης περί τα μέσα ενημέρωσης είναι χαμηλή,

1. παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εγγυηθούν τον πλουραλισμό στα μέσα ενημέρωσης, να διασφαλίσουν ότι όλοι οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ελεύθερα και διαφοροποιημένα μέσα ενημέρωσης σε όλα τα κράτη μέλη, και να προτείνουν βελτιώσεις όποτε χρειάζονται·
2. προτείνει, εν προκειμένω, να θεσμοθετηθούν στα κράτη μέλη ανεξάρτητοι διαμεσολαβητές για τα μέσα ενημέρωσης·
3. χαιρετίζει τις προσπάθειες δημιουργίας ενός χάρτη για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και για την πανευρωπαϊκή αποδοχή του·
4. τονίζει την ανάγκη να θεσμοθετηθούν συστήματα παρακολούθησης και εφαρμογής για τον πλουραλισμό στα μέσα ενημέρωσης βάσει αξιόπιστων και αντικειμενικών δεικτών·
5. συμφωνεί ότι το επίπεδο στο οποίο μετράται ο πλουραλισμός στα μέσα ενημέρωσης θα έπρεπε να παρακολουθείται ανά κράτος μέλος χωριστά·
6. τονίζει ότι οι αρχές της ΕΕ και των κρατών μελών πρέπει να διασφαλίσουν τη δημοσιογραφική και συντακτική ανεξαρτησία με κατάλληλες και ειδικές νομικές και κοινωνικές εγγυήσεις, καθώς και ότι οι ιδιοκτήτες των μέσων ενημέρωσης πρέπει να ακολουθούν τις βέλτιστες πρακτικές σε κάθε αγορά όπου δραστηριοποιούνται·
7. προτείνει τη θέσπιση αμοιβών ανάλογων της εμπορικής αξίας του παραγόμενου από τους χρήστες περιεχομένου, καθώς και κωδίκων δεοντολογίας και όρων χρήσης του παραγόμενου από τους χρήστες περιεχομένου σε εμπορικές διαφημίσεις·
8. χαιρετίζει τη δυναμική και την ποικιλομορφία που προσδίδουν στο τοπίο των μέσων ενημέρωσης τα νέα μέσα και ενθαρρύνει την υπεύθυνη χρήση νέων διαύλων όπως η «κινητή τηλεόραση»·
9. συνιστά την αποσαφήνιση του καθεστώτος, νομικού ή άλλου, των ιστολογίων και ενθαρρύνει την εθελοντική δήλωση της ταυτότητάς τους, ανάλογα με τις επαγγελματικές και οικονομικές ευθύνες και τα συμφέροντα των συντακτών και των εκδοτών τους·
10. συνιστά να ενταχθεί στις εννέα βασικές ικανότητες η γνώση περί τα μέσα ενημέρωσης και στηρίζει την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού κορμού μαθημάτων για την προώθηση της γνώσης αυτής·
11. ενθαρρύνει τη δημοσιοποίηση της ταυτότητας των ιδιοκτητών των μέσων ενημέρωσης, ώστε να είναι ευκολότερη η κατανόηση των στόχων και της προέλευσης του εκδότη·
12. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου περί του ανταγωνισμού στα μέσα ενημέρωσης, καθώς και στο Διαδίκτυο και τις τεχνολογίες των επικοινωνιών, διευκολύνει και προωθεί τον πλουραλισμό στα μέσα ενημέρωσης, και τα ενθαρρύνει επιπλέον να λαμβάνουν κατάλληλα διορθωτικά μέσα όταν η συγκέντρωση

PE402.864v01-00

της ιδιοκτησίας έχει αρνητικό αντίκτυπο στον πλουραλισμό στα μέσα ενημέρωσης·

13. συνιστά οι κανονισμοί που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις να εφαρμόζονται κατά τρόπο που να επιτρέπει στα δημόσια μέσα ενημέρωσης να εκπληρώνουν την αποστολή τους σε ένα δυναμικό περιβάλλον, αποφεύγοντας παράλληλα τον αθέμιτο ανταγωνισμό που οδηγεί στον μαρασμό του τοπίου των μέσων ενημέρωσης·
14. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, καθώς και τις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Τα μέλη της ΕΕ έχουν σχεδόν διπλασιαστεί από τις αρχές του 2004. Η διασφάλιση της σύγκλισης των προτύπων για την προστασία της δημοκρατίας και των βασικών ελευθεριών με τα ανώτερα υφιστάμενα πρότυπα αποτελεί μια από τις βασικές προκλήσεις μετά τη διεύρυνση.

Στο πλαίσιο αυτό, η έκθεση χαιρετίζει όλες τις πρωτοβουλίες που έχουν στόχο τη διασφάλιση της δημοκρατίας και επισημαίνει ότι τα μέσα ενημέρωσης παραμένουν ένα ισχυρό πολιτικό εργαλείο, το οποίο δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται αποκλειστικά και μόνο με οικονομικούς όρους.

Στην έκθεση αναγνωρίζεται η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αναθέσει τον καθορισμό αξιόπιστων και αντικειμενικών δεικτών του πλουραλισμού στα μέσα ενημέρωσης σε μια ομάδα 3 ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Επιπροσθέτως, τονίζεται η ανάγκη να θεσμοθετηθούν συστήματα παρακολούθησης και εφαρμογής βάσει των δεικτών που θα έχουν καθοριστεί με τον τρόπο αυτό. Οι διαμεσολαβητές των μέσων ενημέρωσης θεωρούνται μέρος των απαραίτητων αυτών συστημάτων.

Στην έκθεση αναγνωρίζονται επίσης οι εν εξελίξει προσπάθειες των εκπροσώπων των εκδοτών και των δημοσιογράφων να συντάξουν έναν χάρτη για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης. Επιπροσθέτως, υπογραμμίζεται η ανάγκη παροχής κοινωνικών και νομικών εγγυήσεων για τους δημοσιογράφους και τους συντάκτες.

Επιπλέον, στην έκθεση υποστηρίζεται η υιοθέτηση από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις των βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τη συντακτική και δημοσιογραφική ελευθερία σε κάθε χώρα όπου δραστηριοποιούνται. Εκφράζεται δε η ανησυχία για τα χαμηλότερα πρότυπα που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004 και το 2007.

Η ανάπτυξη και η αποδοχή των νέων τεχνολογιών έχουν οδηγήσει στην ανάδυση νέων διαύλων μέσων ενημέρωσης και νέων ειδών περιεχομένου. Η ανάδυση νέων μέσων έχει προσδώσει μεγαλύτερη δυναμική και ποικιλομορφία στο τοπίο των μέσων ενημέρωσης· στην έκθεση ενθαρρύνεται η υπεύθυνη χρήση των νέων διαύλων.

Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται πως το γεγονός ότι το καθεστώς των συντακτών και των εκδοτών των ιστολογίων παραμένει ασαφές και απροσδιόριστο προκαλεί αβεβαιότητα σχετικά με την αντικειμενικότητα, την αξιοπιστία, την προστασία των πηγών, την εφαρμοσιμότητα των κωδίκων δεοντολογίας και την απόδοση ευθυνών σε περίπτωση δικαστικών αγωγών.

Συνιστάται η αποσαφήνιση του νομικού καθεστώτος των διαφόρων κατηγοριών συντακτών και εκδοτών ιστολογίων, καθώς και η δημοσιοποίηση των συμφερόντων και η εθελούσια δήλωση ταυτότητας των ιστολογίων.

Εξάλλου, στην έκθεση αναγνωρίζεται το γεγονός ότι ολοένα και συχνότερα οι εμπορικές εκδόσεις προσφέρουν μια συμβολική μόνο αμοιβή για το παραγόμενο από τους χρήστες περιεχόμενο, γεγονός που εγείρει ζητήματα ιδιωτικότητας και ανταγωνισμού. Συνιστάται η αμοιβή των μη επαγγελματιών ανάλογα με την εμπορική αξία που παράγουν και η χρήση των κωδίκων δεοντολογίας για την προστασία της ιδιωτικότητας των πολιτών και των δημόσιων

PE402.864v01-00

προσώπων.

Επιπροσθέτως, αναγνωρίζονται οι προκλήσεις που θέτει στα έντυπα μέσα η μετακίνηση των διαφημιστικών εσόδων στο Διαδίκτυο, αλλά επισημαίνεται ότι το νέο τοπίο των εμπορικών μέσων κυριαρχείται από τους καθιερωμένους δημόσιους και ιδιωτικούς παρόχους περιεχομένου. Υποστηρίζεται, επίσης, ότι η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας των μέσων ενημέρωσης προσεγγίζει τα επίπεδα εκείνα όπου ο πλουραλισμός των μέσων ενημέρωσης δεν θα μπορεί να διασφαλιστεί από τις δυνάμεις της ελεύθερης αγοράς, ιδίως στα νέα κράτη μέλη.

Στην έκθεση αναγνωρίζεται ότι τα δημόσια μέσα ενημέρωσης χρειάζονται ένα σημαντικό και σταθερό μερίδιο αγοράς για την εκπλήρωση της αποστολής τους, αλλά τα εν λόγω μέσα καλούνται να αποφεύγουν τον αθέμιτο ανταγωνισμό και την επιδίωξη του μεριδίου αγοράς ως αυτοσκοπού. Επισημαίνεται ότι, παρόλο που σε ορισμένες αγορές τα δημόσια μέσα ενημέρωσης αποτελούν ηγετικό φορέα της αγοράς, τις περισσότερες φορές πάσχουν λόγω της υποχρηματοδότησης και των πολιτικών πιέσεων που υφίστανται.

Τέλος, αναγνωρίζεται η ανάγκη ενίσχυσης της γνώσης περί τα μέσα ενημέρωσης στην ΕΕ, συνιστάται η ένταξη της γνώσης αυτής στις εννέα βασικές ικανότητες και υποστηρίζεται η ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού κορμού μαθημάτων για την προώθηση της γνώσης περί τα μέσα ενημέρωσης.